

**Brüssel, 3. oktoober 2025
(OR. en)**

13391/25

**ENV 914
CLIMA 380**

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Euroopa maailmamerepakti keskkonnaaspektid: mere elurikkuse säilitamine – Arvamuste vahetus

1. Komisjon avaldas 5. juunil 2025 teatise Euroopa maailmamerepakti kohta¹. Maailmamerepakt on terviklik strateegia, mille eesmärk on paremini kaitsta maailmamerd, soodustada sinise majanduse edu ja toetada rannikualadel elavate inimeste heaolu. Üks pakti kuuest prioriteedist on maailmamere seisundi kaitsmine ja taastamine.
2. Euroopa maailmamerepakti üle toimuva arvamuste vahetuse suunamiseks eelseisval nõukogu 21. oktoobri 2025. aasta istungil (keskkond) koostas eesistujariik taustdokumendi ja kaks küsimust, mis on esitatud käesoleva märkuse lisas.
3. Alaliste esindajate komiteel palutakse eesistujariigi koostatud taustdokument teadmiseks võtta ning edastada see eespool nimetatud arvamuste vahetuseks nõukogule.

¹ Dok 9876/25 – COM(2025) 281 final.

Euroopa maailmamerepakti keskkonnaaspektid: mere elurikkuse säilitamine**– Arvamuste vahetus –****Eesistujariigi taustteave ja küsimused ministritele**

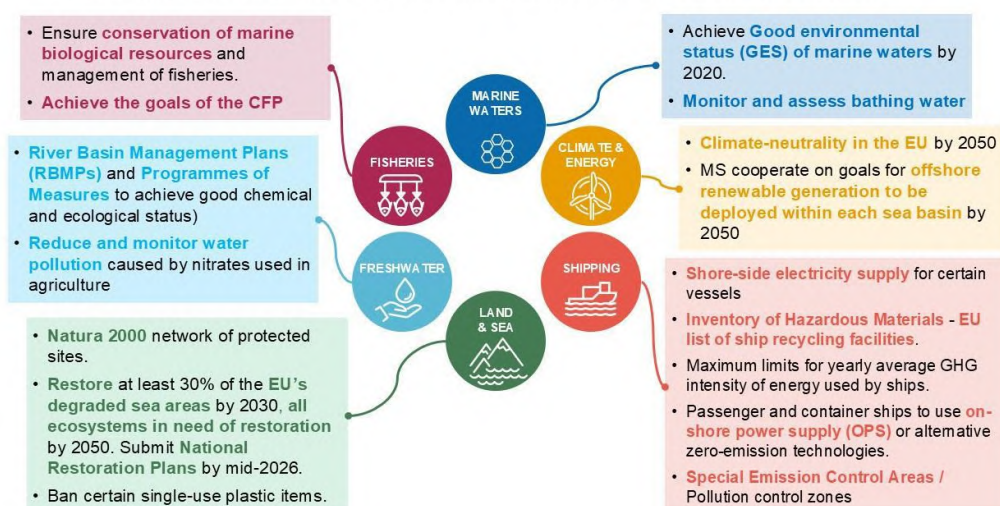
Ookeanid ja mered on hädavajalikud nii eluks Maal kui ka jõukuse, konkurentsivõime, julgeoleku ja kestliku tuleviku tarbeks. Siiski halveneb merekeskkond kliimamuutuste, saastamise ja mereressursside liigkasutuse kumulatiivse mõju tõttu. Seda survet võimendavad veelgi muud tegevused ja suurenevad ohud.

Nende probleemide lahendamiseks esitas komisjon 5. juulil 2025 teatise Euroopa maailmamerepakti kohta. Maailmamerepaktis tutvustatakse uut visiooni maailmamereliidust, mida toetab tõhusam juhtimisraamistik, et tagada maailmamerega seotud meetmete kooskõla ja ELi õigusaktide parem rakendamine ning nii siduvate kui ka soovituslike eesmärkide püstitamine seoses maailmamere kaitse ja säästva majandamisega. Lisaks maailmamerepaktile esitles komisjon ka veekerksuse strateegiat.

Esimest korda pakutakse terviklikku, kõiki poliitikavaldkondi ja sektoreid hõlmavat lähenemisviisi. Paktis on esitatud kuus prioriteeti: 1) maailmamere seisundi kaitsmine ja taastamine, 2) sinise majanduse jätkusuutliku konkurentsivõime suurendamine, 3) ranniku- ja saarekogukondade ning äärepoolseimate piirkondade toetamine, 4) maailmamerealaste teadusuuringute, teadmiste, oskuste ja innovatsiooni edendamine, 5) merendusjulgeoleku ja -kaitse tugevdamine kui eeltingimus ning 6) ELi ookeanidiplomaatia ja reeglitel põhineva rahvusvahelise juhtimise tõhustamine.

Maailmamerd käsitlevate eesmärkide keerukat omavahelist seotust eri poliitikavaldkondades ja sektorites on kirjeldatud allpool (vt pakti lk 2).

OCEAN-RELATED TARGETS IN EU LEGISLATION AND POLICY – a selection

Pakti 2. peatükis keskendutakse konkreetselt maailmamere seisundi ja kestlikkuse suhtes võetavale integreeritud lähenemisviisile, mille puhul käsitletakse lisaks maailmamere mereelustiku ja oluliste ökosüsteemi teenuste taastamisele ka maailmamerd kui liitlast kliimamuutuste vastases võitluses. Merega seotud tegevuste kestliku majandamis edendamise ning mere- ja mageveereostuse vastu võitlemise puhul rõhutatakse lähenemisviisi „allikast mereni“.

Paktis rõhutatakse ka seda, kui tähtis on merel toimuva tegevuse majandamisel järgida ökosüsteemipõhist lähenemisviisi, nagu on kirjeldatud merestrateegia raamdirektiivis, ning asjaolu, et hea keskkonnaseisundi saavutamiseks on vaja võtta täiendavaid meetmeid. Edusammude kiirendamiseks kavandab komisjon ka merestrateegia raamdirektiivi läbivaatamist.

Paktis tunnistatakse, et mere- ja rannikuökosüsteeme ohustab oluliselt reostus, sealhulgas maismaal ja merel toimuvast tegevusest lähtuvad toitained. Maismaal asuvate saasteallikate probleemi lahendamiseks kavatseb komisjon Euroopa veemajanduse kriisivalmiduse strateegia kaudu lisaks tugevdada lähenemisviisi „allikast mereni“ ning toetada rannikukogukondi võitluses maismaalt lähtuva veereostuse vastu, tunnistades nende kogukondade rolli maismaareostuse ja mereökosüsteemide seisundi halvenemise vahelise seose kontrollijatena.

Mereelupaigad ja kultuuripärand – alates meriheinakooslustest kuni mangroovideni – on endiselt surve all maismaal ja merel toimuva inimtegevuse tõttu, mis suurendab kliimamuutuste mõju. Paktis pakutakse välja meetmed, mis põhinevad neljal juhtpõhimõttel: 1) lähenemisviis „allikast mereni“ reostuse vastu võitlemiseks; 2) ettevaatusprintsip; 3) teaduspõhine poliitikakujundamine; ning 4) ökosüsteemipõhine lähenemisviis. Pakti eesmärk on saavutada suurem sidusus kõigis asjaomastes sektorites.

Paktis tunnistatakse ka kasvavat survet, mida avaldavad sellised merendustegevused nagu merel toodetud taastuvenergia, kalandus ja vesiviljelus, laevandus, turism ja vaba aja veetmine. Ökosüsteemide ja elurikkuse taastamine võib samal ajal aidata leevendada kliimamuutusi, suurendades maailmamere loomulikke süsiniku sidumise suutlikkust.

Kuigi mõnes valdkonnas on olukord paranenud, ei ole head keskkonnaseisundit saavutatud kogu Euroopa merealal. Hoolimata hästi ühendatud ja tõhusalt majandatud merekaitsealade olulisest rollist ökosüsteemide ja toiduvõrkude kaitsmise ja taastamise vahendina, peetakse praegu kaitstuks vaid 12,3% ELi vetest. Veel ei ole saavutatud Kunmingi-Montréal'i üleilmse elurikkuse raamistiku eesmärki kaitsta 2030. aastaks 30% maailmamere ja ELi elurikkuse strateegias aastani 2030 seatud eesmärki saavutada 2030. aastaks 10% ELi merede range kaitse. Maailmamere seisundi parandamine ja säilitamine nõuab seega innovatsiooni, koostööd ja pühendumist kõigis sektorites – kohalikul, Euroopa ja üleilmsel tasandil.

Sellega seoses võib ülemaailmne väljaspool riiklikku jurisdiktsiooni olevate alade elurikkust käsitlev kokkulepe (BBNJ kokkulepe) avaldada märkimisväärset positiivset mõju maailmamere kaitsele ning riikidel on võimalus luua avamerel ulatuslikud merekaitsealad, mis hõlmavad kahte kolmandikku meie maailmamere. Septembris jõudis BBNJ kokkulepe nõutava 60 ratifitseerimiseni ja jõustub seega 2026. aasta jaanuaris. Ratifitseerimine kõigi ELi liikmesriikide poolt ning täielik ja tõhus rakendamine on nüüd väga oluline, et kindlustada mereökosüsteeme kogu maailmas, kuid ka selleks, et säilitada ELi ülemaailmne juhtpositsioon ja ambitsioonid maailmamere majandamisel.

Küsimused ministritele

Ministritel palutakse vahetada arvamusi seoses järgmiste küsimustega.

1. Millised on Teie arvates peamised probleemid ja takistused maailmamere hea keskkonnaseisundi tagamisel? Millised on sellega seoses peamised puuduvad vahendid?
 2. Milliste merestrateegia raamdirektiivi elementide puhul sooviksite nende kohandamist ja kuidas seda võiks teha, et kõige paremini kaasa aidata maailmamerepakti visiooni rakendamisele?
-